

Vinger op de zere plek

IMPAKT FESTIVAL KIEST VOOR DE HELDERE STATEMENTS EN VOOR KUNSTENAARS DIE RADICAAL OP DE SAMENLEVING REAGEREN. 'MENSEN MET LEF DIE PRINCIPIEEL EN EIGENWIJS DURVEN ZIJN IN HET WERK DAT ZE MAKEN,' ALDUS SAMENSTELLER ARJON DUNNEWIND.

Tekst Marjolein Sponselee

DEAL WITH IT, zo luidt het thema van het IMPAKT Festival dit jaar. Directeur Arjon Dunnewind maakte het programma in samenwerking met Ine Gevers van de stichting Niet Normaal. Net als IMPAKT staat ook zij bekend om haar maatschappijkritische tentoonstellingen. 'De titel hadden we meteen al,' aldus Arjon. 'We werken allebei graag met kunstenaars die geen blad voor de mond nemen, maar merken ook dat dit soms saai en beschouwend werk oplevert of heel activistische dingen die artistiek niet altijd even interessant zijn. Voor dit festival hebben we gezocht naar kunstenaars die ook een deal with it-houding hebben. Dus mensen met lef, die principieel en eigenwijs durven zijn in het werk dat ze maken.'

NATGEREGENDE HITLER

Kunstenaars dus die hun werk niet aanpassen aan de heersende opinie of marketingdoelen, en die de controversen niet schuwen. Niet om te shockeren of tegen schenen te trappen, maar omdat het nodig is de vinger op de zere plek te leggen. Arjon: 'Die houding is de verbindende factor in dit festival. Inhoudelijk kan het werk over allerlei actuele onderwerpen gaan, over Gaza, identiteit, het kapitalisme of het patriarchaat. De samenhang is dat de makers het compromisloos brengen, soms met het risico dat ze daarvoor hun land uitgezet worden. Het werk spreekt het publiek direct aan en neemt stelling. Een deel zal ook op publieke locaties te zien zijn.'

Een paar voorbeelden. Van Christoph Schlingensief is *Ausländer Raus!* uit 2002 te zien. Op een plein in Wenen plaatste hij een containerwoning met twaalf asielzoekers en liet hij het publiek elke dag twee mensen wegstemmen. Wie moesten er het land uit? Wie bepaalt dat eigenlijk? Ook is er werk van The Yes Men, die vaak misstanden weten bloot te leggen door te doen alsof ze voor een bekend bedrijf werken. Zo deden ze zich voor als managers van Dow Chemical, om vervolgens op tv verantwoordelijkheid te nemen voor de giframp in Bhopal in 1984. Op een technologieconferentie presenteerden ze zich als zogenaamde medewerkers van Adidas een nieuw project: een virtual playground voor sweatshop-arbeiders, zodat die toch iets leuks kunnen doen. Dit absurde fake-project werd op het congres met applaus begroet. ►

IMPAKT
FESTIVAL

Dries Verhoeven, Alles moet weg

This year's IMPAKT Festival doesn't do things by halves. The media festival has opted for clear statements and artists with a radical reaction to society. 'People with guts, people whose work is guided by their principles and self-assurance,' says Arjon Dunnewind, who compiled the programme for the festival.

The theme of this year's IMPAKT Festival is DEAL WITH IT. Director Arjon Dunnewind compiled the programme with Ine Gevers from the Niet Normaal foundation. Like IMPAKT, she too is known for putting together exhibitions that criticise society. 'The title came to us in no time,' says Arjon. 'We both like working with artists who aren't afraid to speak out, but we've also noticed that the work they produce can be boring and contemplative, and that highly activist subjects don't always make for interesting art. So for this festival, we looked for artists with a deal with it attitude. People with guts, people whose work is guided by their principles and self-assurance.'

WITHOUT COMPROMISE

So artists who don't modify their work in line with current thinking or marketing objectives, and who don't shy away from controversy. Not because they want to shock people or get under their skin, but because they see it as their duty to put their finger on the sore spot. Arjon: 'This attitude is the connecting factor in the festival. The exhibits themselves feature all kinds of hot topics, including Gaza, identity, capitalism or the patriarchy, but the

'WE HEBBEN GEZOCHT NAAR KUNSTENAARS MET EEN DEAL WITH IT-HOUDING'

common denominator is that none of the makers compromise in their art. In fact, some of them even put themselves at risk of being sent into exile. Their work is a statement and appeals to the public directly. Some of it will be displayed in public spaces. A few examples: *Ausländer Raus!* by Christoph Schlingensief (2002) is among the works on show. He placed a container housing 12 asylum seekers on a square in Vienna and asked the public to vote two of them out day by day. Who should be deported? Who decides? There's also a piece by The Yes Men, who often expose wrongdoing by posing as employees of famous companies. They pretended to be managers at Dow Chemical, and went on television to take responsibility for the Bhopal gas disaster in 1984. At a technology ►

**ALS EEN MODERNE
ROBIN HOOD VERZET
DEZE DIEF ZICH TEGEN
HET KAPITALISME**

Birgit Hein doet in haar videodagboek *Baby, I will make you sweat* verslag van haar persoonlijke zoektocht naar liefde en seks op Jamaica en kreeg daarvoor het verwijt van koloniaal gedrag. In een ander werk stelt ze het cliché van de vrouw als zachtvaardig persoon ter discussie.

Roy Villevoye toont in *DEAL WITH IT* een beeld van een Asmat-man uit Papoea-Nieuw-Guinea, ooit deel van Nederlands-Indië. Hoewel de kunstenaar het land al jaren bezoekt en goed bevriend is met de Asmat, roepen de beelden en foto's die hij maakt toch controverse op, omdat zijn westerse aanpak soms botst met lokale gewoonten en ideeën. Ook te zien is zijn beeld van een jonge, natgerende Hitler, dat bijna medelijden oproept. Het zijn confronterende werken die aan het denken zetten. Wat vinden we hiervan en waarom?

STELEN UIT IDEALISME

Ongemak, dat woord vat het IMPAKT Festival van dit jaar wel samen. Het bekruipt je bij het zien van de tentoonstelling, filmscreenings, discussies en performances, en ook zeker bij de voorstelling van de Utrechtse theatermaker Dries Verhoeven. Zijn *Alles moet weg* speelt zich af in een supermarktomgeving, waarin een gedesillusioneerde consument vertelt over haar winkeldiefstaltechnieken en motieven om te stelen. Die klinken best overtuigend. Als een moderne Robin Hood verzet deze idealistische dief zich bij de zelfscankassa tegen het kapitalisme. Het publiek kan live en via bewakingscamera's kijken naar haar performance tussen de schappen.

IMPAKT toont zich met dit festival wederom een kritisch commentator op ontwikkelingen in de maatschappij. Het blijft dat ook in de toekomst doen, ondanks het feit dat de gemeente Utrecht geen meerjarensubsidie meer toekent. Het Stimuleringsfonds voor Creatieve Industrie zet de steun aan IMPAKT de komende vier jaar wel voort. Het budget wordt iets kleiner en misschien verschuift de aandacht meer naar internationale activiteiten. Dat moet zich nog uitkristalliseren, aldus Arjon, maar IMPAKT blijft zeker bestaan. ◀

> 30 oktober t/m 3 november, Het Huis Utrecht, De Paardenkathedraal en Impakt Centre (tot 12 januari 2025) impakt.nl

conference, they once introduced themselves as so-called Adidas staff, working on a new project: a virtual playground for sweatshop workers, so they could at least have a bit of fun. This absurdist fake project was met with applause at the conference.

A SOAKING WET HITLER

In her video diary *Baby, I will make you sweat*, Birgit Hein chronicles her personal quest for love and sex in Jamaica, where she was accused of colonialism. In another of her works, she questions the idea that women are basically gentle beings.

Roy Villevoye chose a picture of an Asmat man from Papua New Guinea (once part of the Dutch Indies) for *DEAL WITH IT*. Although the artist visits the country on a regular basis and is closely allied to the Asmat people, his pictures and photos are controversial because of his western approach, which can clash with local customs and ideas. He is also exhibiting a picture of a young, soaking wet Hitler, which almost evokes sympathy. The works are confrontational and make you think. How do I really feel about this, and why?

THEFT AS AN ACT OF IDEALISM

If you had to sum up this year's IMPAKT Festival in one word, it would be: uncomfortable. The exhibition, film screenings, discussions and performances all make you feel uncomfortable, particularly the performance by the Utrecht theatre maker Dries Verhoeven. His *Everything must go* is set in a supermarket, where a disillusioned consumer is explaining her shoplifting techniques and her motives for stealing. She's very convincing. This idealistic thief stands up to capitalism at the self-scan till like a modern-day Robin Hood. Audiences can watch her live and via security cameras, as she performs between the aisles.

Once again, the IMPAKT festival constitutes a critical commentary of ongoing developments in society. And it will continue to do so, regardless of the fact that the municipality of Utrecht has withdrawn its long-term funding. The Creative Industry Incentive Fund will support IMPAKT financially for the next four years. It's a smaller budget and the focus might shift towards international activities. This remains to be seen, says Arjon, but IMPAKT is going nowhere. ◀

> 30 October to 3 November, Het Huis Utrecht, De Paardenkathedraal and Impakt Centre (until 12 January 2025) impakt.nl

Fotografie Willem Popelier